

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

спілкування. Отже, сутністю культури спілкування є система внутрішніх ресурсів, які необхідні для створення ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії.

Поняття «*полікультурне середовище*» можна визначити як сукупність суспільних, матеріальних, духовних умов існування і діяльності людини, що утворюються в просторі проживання і комунікації представників багатьох етнічних груп – і, відповідно, характеризуються одночасним використанням різних мов, традицій, звичаїв тощо.

Відтак культура спілкування старшокласників є опосередкованою віковими особливостями системою норм і цінностей, досвіду й потреб, що реалізуються у взаємодії старшокласника з однолітками, учителями, батьками, іншими людьми в процесі обміну змістовним, емоційним і ціннісним досвідом, в організації спільної діяльності і формуванні взаємин.

Для того щоб сформувати культуру спілкування старшокласників у полікультурному середовищі школи, слід насамперед забезпечити ціннісне ставлення учнів до міжкультурної комунікації.

Власний педагогічний досвід довів, що забезпеченню ціннісного ставлення старшокласників до спілкування у полікультурному середовищі сприяє проведення спеціальних тренінгів з мистецтва спілкування, спрямованих на розвиток комунікативних умінь, навичок та загалом культури спілкування. Такі тренінги можуть бути сукупністю активних методів виховання, мають передбачати індивідуальну та групову форму роботи з учнями на основі впровадження циклу інтегрованих занять, ігор та вправ. Для реалізації тренінгу можуть бути використані: групова дискусія, міні-лекція, ігрові методи (ситуаційно-рольові, рольові ігри тощо). Водночас, слід приділити увагу проведенню виховних годин з формування у старшокласників потреби жити за законами людського спілкування.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ

Рой С. Д.

Університет Ушинського, Україна

Формування самоосвітньої компетентності фахівця сьогодення вважається одним із важливих завдань сучасної системи освіти. Необхідність відповідати умовам, що постають перед кожним спеціалістом вимагає від нього здатності до самоосвіти та самовдосконалення своїх знань, умінь та навичок.

Важливу роль у формуванні самоосвітньої компетентності відіграє цілеспрямована діяльність викладача, метою якої є формування спрямованості майбутніх спеціалістів на саморозвиток та самоосвіту, як під час навчання у ВНЗ, так і під час подальшої професійної діяльності. Зважаючи на те, що самоосвітня компетентність є складним та багатокомпонентним феноменом, ефективно її формування можливе лише за наявності певних умов. Саме необхідність визначення цих умов і зумовлює актуальність дослідження.

Проблемами визначення педагогічних умов формування самоосвітньої компетентності займалися такі вчені як О. Чеботарьової, Н. Воропай, В. Байденко, О. Овчарук, А. Ратушинської, Ю. Подповетної, Н. Коваленко, Ю. Пришупа та ін. Так, Н. Воропай педагогічними умовами формування самоосвітньої компетентності у майбутніх учителів початкових класів називає раціональне поєднання традиційних і комп'ютерних технологій як чинника підвищення оптимізації навчального процесу; залучення інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища як рівноправного суб'єкта процесу навчання; наявність педагогічної та психологічної готовності викладачів упроваджувати інформаційно-комунікаційні технології в навчальний процес; урахування особистісних запитів студентів, орієнтованих на можливості побудови власної траєкторії навчання; систематичну педагогічну діагностику процесу формування досліджуваного феномена [4]. Н. Попович називає такі умови формування готовності до самоосвіти майбутніх учителів іноземної мови як активізацію науково-дослідної діяльності майбутніх учителів, стимулювання майбутніх учителів іноземної мови до творчої самореалізації в навчальній діяльності, здійснення формування ціннісного ставлення до професійної діяльності в майбутніх учителів іноземної мови засобами тренінгових занять [4].

Під педагогічними умовами формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів гуманітарних предметів будемо розуміти обставини, що сприяють успішному та ефективному досягненню певного рівня сформованості самоосвітньої компетентності.

В якості необхідних педагогічних умов було виокремлено такі: актуалізація системи знань, умінь і навичок студентів щодо здійснення самостійної пізнавальної діяльності; стимулювання

творчої активності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу у процесі самостійної практико-орієнтовної діяльності; залучення студентів до навчально-дослідної діяльності у створеному предметно-орієнтованому освітньо-інформаційному середовищі.

Перша умова – актуалізація системи знань, умінь і навичок студентів щодо здійснення самостійної пізнавальної діяльності. О.Воронін розглядає актуалізацію знань як виконання дій з вилучення з короткочасної або довготривалої пам'яті раніше засвоєного матеріалу для його використання [1]. Необхідність ознайомлення студентів із системою знань, умінь та навичок самоосвітньої діяльності відзначали Н.Песцова, А.Галустов, Е.Борисова та ін. Саме тому актуалізація системи знань, умінь і навичок студентів щодо здійснення самостійної пізнавальної діяльності виступає в ролі необхідної умови формування самоосвітньої компетентності.

Реалізація другої педагогічної умови передбачає стимулювання творчої активності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу у процесі самостійної практико-орієнтовної діяльності. В цьому контексті набуває значення поняття педагогічної творчості. Педагогічна творчість учителя, на думку С.Сисоевої, – це особистісно-орієнтована розвиваюча взаємодія суб'єктів навчально-виховного процесу (вчителя й учня), зумовлена специфікою психолого-педагогічних взаємовідносин між ними, спрямована на формування творчої особистості учня і підвищення рівня творчої педагогічної діяльності вчителя [5]. Стимулювання творчої активності під час самостійної роботи ефективно проводити з використанням активних та інтерактивних методів. Це сприяє підвищенню мотивації та позитивного ставлення до практико-орієнтовної та професійної діяльності. Таким чином, однією з необхідних умов формування самоосвітньої компетентності є стимулювання творчої активності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу у процесі самостійної практико-орієнтовної діяльності.

Остання умова передбачає залучення студентів до навчально-дослідної діяльності. Навчально-дослідницька діяльність, на думку В.Шейко та Н.Кушнарєнко, є однією з найважливіших форм навчального процесу, засобом підвищення якості підготовки і виховання фахівців з вищою освітою, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності новітні досягнення науково-технічного та культурного прогресу [6]. Це зумовлює необхідність звернутися до такого поняття як інформаційно-освітнє середовище. О.Ільченко, яка розуміє під інформаційно-освітнім середовищем системно організовану сукупність інформаційного, технічного, навчально-методичного забезпечення, нерозривно пов'язана з людиною, як суб'єктом освітнього процесу [3]. Таким чином, залучення студентів до навчально-дослідної діяльності у створеному предметно-орієнтованому освітньо-інформаційному середовищі виступає в якості необхідної педагогічної умови формування самоосвітньої компетентності.

Отже, вважаємо, що формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів набуває ефективності за таких педагогічних умов: актуалізація системи знань, умінь і навичок студентів щодо здійснення самостійної пізнавальної діяльності; стимулювання творчої активності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу у процесі самостійної практико-орієнтовної діяльності; залучення студентів до навчально-дослідної діяльності у створеному предметно-орієнтованому освітньо-інформаційному середовищі.

Література

1. Воронин А.С. Словарь терминов по общей и социальной педагогике / А.С.Воронин. – Екатеринбург : ГОУ ВПО УГТУ-УПИ, 2006. – 135 с.
2. Воропай Н.А. Формування самоосвітньої компетентності у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. А. Воропай. – Херсон, 2011. – 240 с.
3. Ильченко О.А. Организационно-педагогические условия разработки и применения сетевых курсов в учебном процессе : автореф. дис. на соискание наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / О. А. Ильченко. – М., 2002. – 20 с.
4. Попович Н.Є. Формування готовності до самоосвіти майбутніх учителів іноземної мови у фаховій підготовці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. Є. Попович. – Кіровоград, 2012. – 20 с.
5. Сисоева С.О. Педагогічна творчість : [монографія] / С. О. Сисоева. – Х. – К. : Книжкове видавн. «Каравела», 1998. – 150 с.
6. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : [підручник для студентів вузів] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – [3-тє вид., стереотип.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.